

سه‌شنبه ۱۲ دی ۱۳۹۱ • سال دهم • شماره ۱۶۳۸ • ۷

شرق روزنامه

جامعه

- یک داستان و هزار روایت/ پرونده‌ای برای همه پایان‌های جهان** صفحه ۸
- تناقض در ابتدا و انتها/ بررسی خبر تاریک شدن سه‌روزه زمین** صفحه ۹
- عشقی از جنس فوتبال/ پرونده‌ای برای حضور زنان در استادبوم‌ها** صفحه ۱۰

نگاه کارشناس
ارزیابی کارکرد وزارت بهداشت در دوره‌گذشته بر نیکی‌ها تقدیر و بر قصورها حسرت
وقایعی که به‌خصوص در روزهای اخیر در عرصه سلامت کشور رخ داد و منجر به عزل ناگهانی وزیر شد، دغدغهٔ ارزیابی میزان موفقیت در تحقق اهداف نظام سلامت کشور را بیش از همیشه ضروری و جذاب نموده است. ساختار وزارت بهداشت ما با ساختار واحدهای ملکی ارایه‌کننده خدمات عجین است. این امر باعث شده تا عملاً نقش و سخنگویی بخش‌های تحت مالکیت در وزارت بهداشت پررنگ شده عملاً «نقش سخنگویی و حفاظت منافع و مصالح آن واحدها در وزارت مذکور پررنگ‌تر شده است. بر این اساس در تعامل‌هایی که در امر تعرفه صورت می‌گیرد دستگاه وزارت بهداشت به جای اینکه تولید کل سیستم را داشته باشد عمده‌تا» وجهه همش متوجه این موضوع گردیده که تعرفه‌ها را به نمایندگی از واحدهای تحت حمایت خود افزایش دهد و نسبت به بهروری و ارتقای کارایی که متغیر مهم باردهی اجتماعی و اقتصادی واحدهای ارایه‌کننده خدمت است، چندان توجهی نداشته است. ۲ مطالعات مختلف نشان داده که اثر تصمیمات عمومی دولت بر سرنوشت بخش بهداشت درمان بسیار بیشتر از اثر تصمیمات اختصاصی وزارت متبوع در این حوزه است. اثر مسایلی نظیر نوسانات نرخ ارز، تورم، سیاست‌های وادائی، اشتغال، بیکاری و سیاست‌های پولی و مالی در نظام ارایه خدمات سلامت، بسیار بیشتر از کار کردهای مستقیم وزارت بهداشت است. علاوه بر این، این متغیرها بیشتر از اقدامات مستقیم وزارت بهداشت بر سلامت روانی، اجتماعی و جسمی افراد تأثیر می‌گذارد. در دوره عملاً ما شاهد این بودیم که وزیر بهداشت به سیاست‌های تورم‌زا و آثار سوسو-سیاست‌های تورمی بر سلامت مردم توجه نداشته است. بزرگ‌ترین تصمیم تورم‌زای دولت در سال‌های اخیر، تصمیم موسوم به هدف‌نشدن یارانه‌ها بود که با افزایش سطح عمومی قیمت‌ها منجر به کاهش سطح زندگی گروه‌های وسیعی از مردم شده و به تبع آن سطح سلامت عمومی کاهش پیدا کرده است. ما هیچگاه شاهد این نبودیم که وزیر بهداشت در هیات وزیران یا مجلس به این موضوع اعتراضی کند و عواقب سیاست‌های غلط اقتصادی بر سطح سلامت مردم را به دولت و مسئولان یادآوری کند. از سوی دیگر دغدغه‌های جزینی و با انگیزه‌های خُرد، وقت و انرژی زیادی از وزارت بهداشت تلف کرده است.ادغام دانشگاه علوم پزشکی ایران در دانشگاه تهران، بدون گونه هیچ هدف گذاری ملی، وصرفاً در راستای یک تمایل توسعه‌طلبانه صورت پذیرفت. هزینه این کار سنگین و دست‌نورد آن قلیل بود. ای کاش اینک مجریان از خود سوال کنند چرا یکی از بزرگ‌ترین دانشگاه‌های پزشکی کشور را به اضمحلال کشاندند؟ فایده این کار چه بود؟ آیا در هزینه صرفه‌جویی شد؟ آیا بالا بردن صورتی رتبه‌بندی یک دانشگاه به خرج مقالات و تحقیقات یک دانشگاه دیگر، به پیشرفت علمی کشور انجامید؟ ۴ تغییرات ساختاری و تشکیلاتی نیز از ابتدای استقرار مدیریت اخیر وزارت بهداشت در سطح گسترده رخ داد حذف معاونت هماهنگی و امور مجامع، حذف معاونت سلامت و استقرار مجدد معاونت‌های بهداشتی و درمان، تداخل غیر کارشناسانه نقش‌های ستادی و تصدی‌گری سازمانی و انتصاب افراد کم تجربه و حذف و جابه‌جایی طیف وسیعی از مدیران و کارشناسان مجرب و سابقه‌وار وزارت بهداشت از کارشناسی مدیریتی بارز و مغایر نقش تولید ثقتی می‌شود. ۵ سیاست رشد و گسترش واردات در دوره اخیر از اهم سیاست‌های دولت بوده است. وزارت بهداشت هم از این سیاست تبعیت بی‌چون و چرا کرده است. رشد واردات در این دوره بیش از سه برابر رشد تولید بوده است. صرف‌آزری دارو از ۷۰۰میلیارد دلار به دویزیمیلیارد دلار افزایش یافته است. میزان ارزشری داروهای وارداتی نیز بیش از ۳برابر شده است. این موضوع به خوبی غلبه سیاست‌های واردات دارو بر سیاست تولید داخلی دارو را نشان می‌دهد. غلبه واردات در دوران رونق درآمدهای نفتی و بروز مشکلات در دوران تضییقات درآمدی، تجربه‌ای بوده است که یکبار در قبل از انقلاب و حداقل دویار پس از انقلاب آزموده شده است. دولت و وزیر بهداشت از این تجارب پند نگرفتند و «بیماری هلندی» که فرآیند تجربه شده‌ای در همه کشورهای نفتی است را دوباره آزمودند. ۶ مشکل دارو و تجهیزات پزشکی از مدت‌ها قبل قایل پیش‌بینی بود. رشد ۹۰۰ درصدی شرکت‌های واردکننده دارو طی دهه گذشته، پستی گرفتن بخش واردات پرتولید (فروش پنج شرکت اول تولیدی در سال ۹۰ تنها معادل ۲۴ درصد فروش پنج شرکت اول وارداتی بوده است) و مشکلات ارزی و ریالی تحمیل شده بر شرکت‌های تولیدی در سال‌های اخیر بروز بحران فعلی را کاملاً قابل پیش‌بینی ساخته بود. ۷ هزینه‌های سلامت طی دوره اخیر افزایش یافت. شاخص مشارکت عادلانه مردم در هزینه‌های سلامت (FFCI) و شاخص هزینه‌های کمرشکن سلامت، هیچ‌گاه توسط وزارت بهداشت محاسبه نشد، لکن بر اساس برآوردهای غیررسمی و مطالعات محلی، رو به نزول گذشت. وزیر محترم خودجمعیتی را که در اثر هزینه‌های سلامت به ورطه فقر افتاده‌اند را ۷ تا درصد اعلام کرد. اگرچه اعلام این رقم خود، اقدامی شجاعانه بود و در ایجاد نگرانی از روند موجود و ایجاد عزم ملی برای اقدام در میان سیاست‌گذاران موثر واقع گردید، لکن به هر حال نشان سیاست‌های تورم‌زای دولت و سیاست گسترش واردات وزارت بهداشت را در این امر نمی‌توان نادیده گرفت. ۸ تبلیغات ظاهری، رومانیای از درمان‌ها و داروایی که به لحاظ علمی کارایی و اثر بخشی آنها اثبات نشده بود و مخلوط کردن عرصه علم و تحقیق با عرصه تبلیغ و پروپاگاندا نیز از سنت‌هایی بود که در ایام اخیر پایه‌گذاری شد. یقیناً مدیریت سابق وزارت بهداشت؛ نظیر سایر مدیریت‌های پیشین کار کردهای کرام آمد و ارزش‌افزایی هم داشته است. برخوردهای صریح و شجاعانه ایام اخیر و دفاع از حقوق فقرا و مستضعفان، پیگیری اعتبارات دانشگاه‌های علوم پزشکی، احداث بیمارستان‌ها و واحدهای آموزشی– درمانی جدید، ایجاد نظام ثبت بیماری‌ها و شروع مجدد مطالعات‌بار بیماری‌ها، استقرار نظام نوین مالی و تلاش برای فعال سازی برنامه پزشک خانواده و بسیاری موارد دیگر از این قبیل هستند.

در حاشیه

شغل جدید «محمد باقر لاریجانی»

همه چیز به ظاهر از «محمدباقر لاریجانی» شروع شد.رییس دانشگاهی که هفت سال پیش در اولین روزهای مدیریت «کامران لنگرانی» وزیر اسبق بهداشت در دولت نهم پا به دانشگاه علوم پزشکی تهران گذاشت. رییس توسعه طلبی که در اولین روزهای وزارت مشاور سابقش «مرضیه وحید دستجردی» قائم مقام وزیر شد و پس از آن با ادغام دانشگاه علوم پزشکی ایران و علوم پزشکی تهران دامنه مدیریتش را گسترش داد. او امروز پس از نامه نگاری‌ها و اصرار بر استعفا و عدم پذیرش از سوی وزیر بهداشت در سمت جدیدی مشغول شده است. محمدباقر لاریجانی یکی از پنج برادر لاریجانی است که کمتر همچون سایر برادران دستانی در سیاست داشت اما با سیاسی کاری از کار بر کنار شد. به طوری که روزنامه «ایران» در اولین واکنش خود پس از برکناری وزیر بهداشت نوشت: «روزنامه ایران ارگان رسمی دولت با انتشار گزارشی متفاوت از سایر رسانه‌های کشور عنوان کرد: هرچند ایشان سعی دارند این‌گونه القا نمایند که تنها عدم برکناری رییس دانشگاه علوم پزشکی تهران سبب این جابه‌جایی بوده، اما دلایل دیگری نیز وجود داشته، از جمله مصاحبه علیه بانک مر کزی و سیاست‌های ارزی کشور پس از سخنان رییس‌جمهوری و در شرایطی که خود خاتم وزیر بیش از هر شخص دیگری بر مشکلات واقف بودند! حال دلیل‌های دیگر بماند.»
ین روزنامه همچنین در گزارش خود آورده بود: «خانم

دولت‌های هفتم و هشتم به نتیجه نرسید، در دولت نهم «کامران باقری لنگرانی» از اجرای آن سر باز زد و در دولت دهم وقتی مرضیه وحیددستجردی خود را وزیر «پزشک خانواده» خواند و سعی در اجرای آن داشت، به بن‌بست اعتبارات از سوی دولت رسید و رسانه‌ها با میدان‌داری سازمان نظام پزشکی کشور همه قصورات در اجرای این برنامه که در بیش از ۵۰ کشور جهان در حال اجراست را به حساب انتقادات خود از وزیر بهداشت نوشتند. در صورتی که به گفته اعضای کمیسیون بهداشت ودرمان مجلس شورای اسلامی که دو وزیر بهداشت سابق را در ترکیب خود دارد، اگر اعتبارات کافی از سسوی دولت برای اجرای برنامه پزشک خانواده به وزارت بهداشت می‌رسید این برنامه در دولت دهم اجرایی می‌شد.

دستجردی، وزیر سابق بهداشت قبل و بعد از برکناری از سمت وزارت در دو نوشته جداگانه که اولی در پاسخ به استعفا ی باقر لاریجانی، رییس دانشگاه علوم پزشکی تهران است و دومی یادداشتی خطاب به همکارانش در وزارت بهداشت و درمان، با استفاده از واژه مدیریت اجرایی کشور، به جای رییس‌جمهوری سعی کرده تا این‌گونه وانمود کند که برکناری ایشان از سوی ریس‌جمهوری تنها به دلیل عدم برکناری رییس دانشگاه علوم پزشکی تهران بوده است.»
وی در پاسخ به استعفا ی باقر لاریجانی که در عدم قبول آن بود، آورده است: بنده اصرار دارم که این مجموعه مدیران بالاخص حضراتی تا پایان مسوولیت اینجانب با وزارت بهداشت همکاری نمایند. اینجانب فشارهای وارده از جانب مدیریت اجرایی کشور برای تغییر ریاست دانشگاه علوم پزشکی تهران را به مصلحت نظام سلامت نمی‌دانم! همچنین ایشان در یادداشتی که به مناسبت پایان کار خود به همکاران‌شان در وزارت بهداشت آورده‌اند، نیز تأکید می‌کنند: حال که مدیریت اجرایی کشور مرا از انجام وظایف و ادامه مسوولیت نظام سلامت کشور معاف نموده است، بر خود فرض می‌دانم از یکایک همکاران گرامی و… طلب حلالیت نمایم.»
حالا محمدباقر لاریجانی رییس پژوهشکده غدد و متابولیسم بیمارستان شریعتی شده است. پژوهشگاهی که یک ماه پیش به دستور وزیر بهداشت افتتاح شد و امروز لاریجانی رییس پژوهشگاه شده است. انگار وزیر بهداشت و قائم مقام او پیش‌لرزه‌های برکناری را از یک ماه پیش احساس کرده بودند که امروز لاریجانی رییس پژوهشگاهی شده که یک ماه پیش افتتاح شده است.

عکس: مهدی وحید دستجردی، وزیر شرق

عملکرد وزیر سابق بهداشت در ترازو

گزارش یک عزل

پیش از این تمام مخالفان احمدی‌نژاد مدعی بودند رمال و جن‌گیر نفوذی در دولت است.» فارغ از همه حواشی مطرح شده طی روزهای اخیر در رابطه با عملکرد وزیر سابق بهداشت، دوران وزارت او به دلیل هم‌زمانی با اجرای قانون هدفمندی یارانه‌ها، اصرار دولت برای فاز دوم هدفمندی، بی‌پولی وزارت بهداشت به دلیل عدم تخصیص اعتبارات قانونی این وزار تخانه و مسایل ارزی موجود، دوران متلاطمی بود. عده‌ای معتقدند که وزیر سابق بهداشت به دلیل ناکارآمدی‌های مدیریتی در مجموعه وزارت بهداشت توان مقابله با این مسایل را نداشت،

دولت دهم لبریز شود و عطای وجود وزیری زن در کابینه را به لقایش ببخشد. هدفمندی یارانه‌ها و تریبون مجزای وزارت بهداشت نکته‌ای که حتی در آخرین گفت‌وگوی محمود احمدی‌نژاد با مردم به چشم می‌آمد. اما وزیر بهداشت از ابتدا از مخالفان این طرح بود که با قول دولت مبنی بر اختصاص سه هزار میلیارد تومان در سال ۹۰ به طب راضی شد. اما دولت در آخرین روزهای سال ۹۰ پس از ۱۱ ماه چشم‌انتظاری وزارت بهداشت برای دریافت این بودجه که می‌توانست بخش زیادی از تبعات هزینه‌بار هدفمندی یارانه‌ها و افزایش ۸۰۰ برابری هزینه بیمارستان‌های دولتی را جبران کند، تغییر کرد و این بودجه سرر از وزارت راه در آورد. مساله‌ای که اولین چالش وزارت بهداشت وحیددستجردی با دولت شد و وزارت بهداشت یک ماه بعد در فروردین ۹۱ اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها را زیان‌بار خواند.

مسایل ارزی در کنار سایر موانع، مشکلات متعددی را بر وزارت بهداشت تحمیل کرد. مساله‌ای که به گفته برخی کارشناسان برای وزارت بهداشت مصداق «خود کرده را تدبیر نیست» بود. چرا که بر اساس آمار فروش ریالی داروهای تولیدی از ۱۱ میلیارد ریال در سال ۱۳۸۶ به ۲۰ میلیارد ریال در سال ۹۰ رسید، یعنی ۸۰درصدافزایش داشت اما فروش داروهای وارداتی از ۶۲ میلیارد ریال در سال ۸۶ به ۱۵۴ میلیارد ریال در سال ۹۰ رسید که افزایش ۲۴۶درصدی داشت. بر همین اساس کارشناسان حوزه سلامت و اقتصاد درمان غلبه سیاست‌های واردات دارو بر سیاست تولید داخلی دارو را دلیل بر ماندن وزارت بهداشت در باتلاق کمبود دارو در کشور تحلیل می‌کنند.

مرضیه وحیددستجردی زمانی که کرسی وزارت بهداشت را از «لنگرانی» وزیر بهداشت در دولت نهم گرفت، هزینه‌های درمانی که از سوی مردم پرداخت می‌شد، ۵۴در صد بود. اما کار به جایی رسید که پرداخت ۷۰درصدی هزینه‌های درمانی از جیب مردم در سال ۹۱ از سوی خاتم وزیر عنوان شد. این اعتراف مرضیه وحیددستجردی نسبت به افزایش هزینه‌های درمانی مردم در شرایطی بود که میزان تورم عمومی و افزایش هزینه‌ها، هم بی‌اثر نبود، اما بی‌توجهی این وزارتخانه به نظارت بر مراکز بیمارستانی دولتی و خصوصی، ناتوانی در دریافت بودجه‌های کافی برای بیمارستان‌های دولتی از سوی دولت، اعلام تعرفه‌های درمانی غیر واقعی و رشد زیرمیزی که هیچ‌وقت در وزارت بهداشت کنترل نشد، باعث شد هزینه‌های درمانی برای مردم هر روز بیشتر از قبل شود.

پزشک خانواده بی‌خانواده شد
گام‌های لرزان وزارت بهداشت در زمان مدیریتی «مرضیه وحیددستجردی» را به‌طور کامل نمی‌توان به حساب‌آو‌نوشت. برنامه پزشک خانواده‌از ابتدای برنامه سوم توسعه یعنی اوایل دهه ۷۰ زم‌مه‌هایی را برای اجرای سراسری داشت. در

تاریخ	اظهارات جنجال بر انگیز خانم وزیر
۴ دی ۹۱	دانشگاه‌های علوم پزشکی مشکل پرداخت حقوق دارند
۲۴ آذر ۹۱	به جای اینکه ارز خارجی به تجهیز ات پزشکی اختصاص یابد متاسفانه در حد کار خنجات ماشین‌های کشاورزی و زین اسب اعتبار می‌دهند.
۲۷ آذر ۹۱	بیماران سرطانی ما به شدت تحت فشار پرداخت هزینه های درمانی هستند.
۱۱ آذر ۹۱	دارو از نان شب هم واجب‌تر است، چرا که مواد غذایی جایگزین دارند، اما دارو جایگزینی ندارد.
۲۴ آذر ۹۱	هزینه درمان، سالانه هفت‌ونیم درصد مردم را زیر خط فقر می‌برد
۳۰ آبان ۹۱	شرایط کشور جنگی است
۲۹ آبان ۹۱	ما نقل و انتقال ارز در خارج از کشور را از طرق غیر رسمی می‌توانیم دور بز نیم ولی مشکل تخصیص ارز توسط بانک مرکزی در داخل کشور را نمی‌توانیم دور بز نیم.
۲۹ آبان ۹۱	هزینه ۸۰۰ میلیارد تومانی هدفمندی یارانه‌ها برای وزارت بهداشت
۱۵ آبان ۹۱	پار آزی‌تها هیچ تأثیری بر سقط جنین ندارد
۲۷ آبان ۹۱	تحریم‌نبودن داروی ایران یک دروغ بزرگ است
۲۵ مهر ۹۱	تنظیم خانواده از اول به زور نبود و الان هم افزایش جمعیت به زور بر مردم تحمیل نمی‌شود.
۷ تیر ۹۱	هم‌اکنون مسایل و موضوعات مهم‌تری در حوزه سلامت وجود دارد تا حذف کر اوات در بیمار ستان‌ها
۲۵ مرداد ۹۱	۷۰ درصد هزینه‌های درمان را مردم می‌پردازند
۳۰ فروردین ۹۱	اجرای فاز دوم هدفمندی یارانه‌ها بر حوزه سلامت آثار منفی دارد
۲۴ آبان ۹۰	درباره رها سازی بیمار ان نمی‌دانم چطور خبر نگاری به‌طور فی‌سبیل‌الله عکسی را می‌گیرد و باز هم فی‌سبیل‌الله آن را به رسانه‌ها می‌دهد

«مرضیه وحیددستجردی» در حالی دوباره به مطب خود در خیابان «مهناز» تهران برگشت که این‌بار مراجعه‌کنندگان وی خاطره بهتری از اولین وزیر زن جمهوری اسلامی ایران در ذهن دارند. او در کشمکش‌های رسانه‌ای با «محمود احمدی‌نژاد» بازی رسانه‌ای را برد و کار را به جایی رساند که سایت روزنامه «ایران» برای به حاشیه راندن شیوه انتقادبر انگیز بر کناری او بنویسد: «بشان (مرضیه وحیددستجردی) قصد انتصاب فردی را به ریاست دانشکده طب سنتی داشتند که به دلیل اتهامات امنیتی بازداشت شده و وی همان فردی است که

دولت احمدی‌نژاد در دوره نهم با ۱۲ وزیر در نیمه‌های راه خداحافظی کرد و در دوره دهم تا به امروز با هشت وزیر. اما هیچ کدام به اندازه اولین وزیر زن در جمهوری اسلامی صدای اعتراض نمایندگان مجلس، کارشناسان حوزه سلامت و ناظران سیاسی را در نیآورد. «مرضیه وحیددستجردی» در میدان پریحاجان درگیری‌های خود با رییس دولت کرسی وزارت را از دست داد اما پرنده این بازی سیاسی شد. به حدی که یکی از سایت‌های خبری با انتشار نظرسنجی‌ای تمایل مردم برای کاندیداتوری وحیددستجردی در انتخابات ریاست جمهوری را سنجید.

خداحافظی اولین وزیر زن با دفترش در طبقه ۱۱ ساختمان وزاری در شهرک غرب اگرچه با اصرار بر عدم برکناری «محمدباقر لاریجانی» رییس دانشگاه علوم پزشکی، (که در دولت نهم وحیددستجردی مشاور لاریجانی در دانشگاه علوم پزشکی بود) همراه شد، اما بیش از پیش ناشی از پر شدن کاسه صبر «محمود احمدی‌نژاد» بود.

دستجردی در اوایل حضور خود در وزارت بهداشت، از مخالفان سر سخت هدفمندی یارانه‌ها نبود، در ادامه هم‌زمان با گام بلند دولت برای اجرای فاز دوم هدفمندی دستجردی اجرای فاز دوم را زیان‌بار دانست، بعدها خانم وزیر هزینه‌های بالای درمان که از سوی مردم پرداخت می‌شود را نشانه گرفت و همه دلیل این مساله را عدم تزریق به موقع بودجه از دولت عنوان کرد. او نسخه دولتمردان برای ادغام آموزش پزشکی در وزارت علوم را نپذیرفت و در جواب دانشگاه علوم پزشکی ایران را در دانشگاه علوم پزشکی تهران ادغام کرد تا حیطه مدیریتی محمد باقر لاریجانی گسترده شود. خانم وزیر وقتی که احمدی‌نژاد در شورای عالی انقلاب فرهنگی «عبدالله جاسبی» را به عنوان عضو شورای عالی انقلاب فرهنگی معرفی کرد و مخالفت غیر مستقیم خود را با مدیریت دانشجو در دانشگاه آزاد نشان داد، رای خود را در هیات امنای این دانشگاه به نفع دانشجو در صندوق انداخت. او حتی زمانی که دولت از فواید تبلیغی حضور زنان در کابینه بهره می‌برد در گفت‌وگوی مطبوعاتی عنوان کرد: «زنان وزیر نشوند، چون مردان، آنها را له و لورده می‌کنند!» دست آخر هم وقتی دولت در تنگنای ارز و تحریم، مخالفان و منتقدان را به هر نحوی پاسخ می‌داد، وزیر سابق بهداشت از تخصیص ارز برای زین اسب و خودرو لوکس و چوب‌بستنی انتقاد کرد. همه این‌ها در کنار بهانه‌ای مبنی بر وجود یکی از برادران لاریجانی در وزارت بهداشت و اصرار بر ماندگاری او در پست مدیریت‌اش باعث شد تا کاسه صبر رییس

محمدحسین نجاتی